

• TÄNKER PÅ •

ROMAR RIKET

ANDREAS PALMAER HENRIK JONSSON

BONNIER
CARLSEN

TÄNKER PÅ ROMARRIKET

Text © Andreas Palmaer 2025

Bild © Henrik Jonsson 2025

Formgivning Hanna Säll Everö

Utgiven av Bonnier Carlsen Bokförlag, Stockholm 2025

Box 3159, 103 63 Stockholm

info@bonniercarlsen.se

www.bonniercarlsen.se

ISBN 978-91-7979-857-4

Tryck Livonia Print, Lettland 2025

Tryckning 1

Typsnitt Trajan Pro, Gotham, Adobe Caslon Pro

===== INNEHÅLL =====

FÖRORD	5
LUPA.....	7
ROMS MODER	
SPARTACUS.....	17
SLAVARNAS HÄMND	
AGRIPPINA	31
MAKTEN ELLER DÖDEN	
JULIUS CAESAR.....	41
VÄRLDENS KÄNDASTE MORD	
SCIPIO AFRICANUS	52
KRIGET MOT KARTAGO	
KLEOPATRA.....	62
DEN SISTA FARAON	
JULIA FELIX.....	73
KATASTROFEN VID POMPEJI	
NERO, CALIGULA OCH HELIOGABALUS	82
VEM VAR VÄRST?	
CINCINNATUS.....	94
STÖRST, BÄST OCH SNÄLLAST?	
GAIUS APPULEIUS DIOCLES	100
VÄRLDENS RIKASTE IDROTTARE	
EFTERORD	109

FÖRORD

För ungefär tvåtusen år sedan var romarriket mäktigast i världen. Från staden Rom kontrollerades delar av Europa, Asien och Afrika. Riket sträckte sig från England till Svarta havet i öster, och där bodde sammanlagt 50 miljoner människor. Det kanske inte låter så mycket, men vid den här tiden bodde det bara 300 miljoner människor på jorden.

Romarna kom på fantastiska uppfinningar, de lät bygga allt från avlopp till vägar och broar som sträckte sig över hela världen. De skrev böcker som läses än idag. Men människor var också rädda för romarna. Det berodde på att de tog över länder genom grymma krig.

Kejsaren och rika människor levde i ofattbar lyx. För andra var livet fasansfullt, slavar fick stryk och tvingades arbeta utan lön, och deras barn kunde stjälas och säljas när som helst.

Men även för fria människor var barndomen knap-

past någon lek. Flickor giftes ofta bort när de bara var 12 år. Pojkar sågs som vuxna när de var 14 år, men det innebar inte att de fick makten över sina liv. Pappan var familjens härskare, och han bestämde vad barnen skulle studera och arbeta med.

I den här boken får du läsa tio dramatiska historier om kända och okända romare, som Spartacus, slavledaren som vågade göra uppror mot Rom och jagades av världens främsta armé och Agrippina, kejsarens hustru som var beredd att gå över lik för att hjälpa sin son. Men allt börjar faktiskt med en ensam varg och två nyfödda tvillingar ...

LUPA

ROMS MODER

Romarna åt kött men djur var ändå heliga för dem. Djuren hade nämligen kontakt med gudavärlden. Örnerna var en symbol för Jupiter, den högste guden som var vis och mäktig. Varje armé hade en flagga med en örn i toppen, och om den flaggan stals var det anledning nog för romarna att starta krig.

Hästen var ett heligt djur, och varje år offrades en häst under festivalen Equus october för att ge romarna tur i krig. Romarna trodde också att kycklingar hade kontakt med gudarna och att kycklingarna kunde hjälpa dem att se in i framtiden.

Men heligast av alla djur var vargen. Romaren såg sig som en blandning av varg och människa, det gjorde dem hårda, sluga och envisa. Det berodde på att romarna trodde att de härstammade från varghonan

Lupa. Hon hjälpte nämligen tvillingarna Romulus och Remus, Roms allra första invånare.

Historien om Romulus och Remus är en legend, men romarna själva var säkra på att allt hade hänt på riktigt.

Lupas ögon blänker i kvällens mörker. Hon lyfter nosen i vädret och drar in dofterna. Så börjar hon röra sig mot floden, lyfter tassarna försiktigt så att grenarna på marken inte knäcks. Minsta ljud varnar bytet. Lupa är en varg, ett rovdjur, och nu längtar hon sig sjuk efter blod ... efter färskt kött. Lupa jagar ensam, men ensam har hon inte varit särskilt länge. Hon har övergivits av sin flock och valparna som diat henne har försvunnit in i skogen, de behöver henne inte längre. Lupa kommer aldrig mer att träffa sina barn.

Så plötsligt: En svag sötaktig doft anas i närheten av floden. En doft av något levande. Blodet pumpar snabbare, käkarna spänns.

Lupas spetsiga öron reser sig när hon hör ett främmande ljud.

Det är ... gråt?

Nyfiket går hon närmare. Nära vattnet blir marken mjukare, tassarna sjunker i leran. Lupa ser två nyfödda

människobarn ligga i en flätad korg som sköljts upp på stranden. Ansiktena skrynklas ihop av skrik, deras små kroppar skakar.

Inom Lupa rasar en kamp, magen värker av hunger, men hon är också en mor.

Därför öppnar hon käkarna, sträcker ut tungan och slickar leran från deras ansikten. Den varma, sträva tungan gör att barnen slutar frysa. Sedan gör Lupa något som enligt romarna avgör deras öde: hon böjer sig över barnen. Girigt sträcker de munnarna mot hennes spenar, sedan börjar de dricka Lupas vargmjölk.

Barnen är tvillingarna Romulus och Remus, men hur hamnade de i korgen? Deras mor Rhea Silvia var dotter till en mäktig konung.

När kungen dog tog hans bror makten, men det fanns ett problem. Vid den här tiden hade Rhea Silvia inga barn, och en kungs barn har mer rätt till makt än en bror. Därför var det absolut nödvändigt för den nye kungen att Rhea Silvia aldrig blev gravid.

Han kom på en perfekt lösning. Om han lät övervaka Rhea Silvia skulle hon aldrig träffa en man. Men han glömde att vakta henne varje sekund. Under en promenad i skogen mötte Rhea Silvia guden Mars. Han var krigets gud, och en häftig kärlek flammade upp i Mars. Han kastade sig över Rhea Silvia och våldtog henne.

Nu var Rhea Silvia med barn och när tvillingarna Romulus och Remus föddes blev den nye kungen rasande. Han struntade i att Rhea Silvia blivit våldtagen och slängde henne i fängelse. Sedan gav han order till en tjänarinna att dränka barnen i närmaste flod.

Med hjärtat tungt av sorg gick tjänarinnan mot floden med barnen i en korg, men istället för att dränka dem lät hon det strömmande vattnet föra korgen med sig.

”Lycka till, små älsklingar”, viskade hon medan vattnet förde iväg korgen.

Romulus och Remus dricker färdigt mjölken och gräver in fingrarna i Lupas sträva varma päls. Hon låter dem kravla upp på ryggen och börjar gå. Lupas hjärta är lätt som en fjäder. Hennes vargbarn är försvunna, men nu har hon två nya! Hon är inte längre ensam. Men skogen är full av faror. Ingen får skada barnen. I en glänta gömmer hon Romulus och Remus under några grenar. Nu har hon något att leva för. På dagarna är hon en best som jagar efter byten att sätta tänderna i, på kvällarna lägger hon sig bredvid tvillingarna medan de diar hennes mjölk. Lupa vet inte att Romulus och Remus är söner till en gud och barnbarn till en kung. Hon vet bara att hon älskar dem, att hon är beredd att göra vad som helst för att skydda dem.

Lupa leker med tvillingarna, hon visar dem hemliga gläntor i skogen och snart tar de sina första steg.

Men en dag händer det värsta. När Lupa kommer hem från jakten är Romulus och Remus spårlöst försvunna. Lupa ylar förtvivlat mot himlen. Hennes nya barn är försvunna, precis som de gamla.

Och hon är ensam igen.

Vad hände egentligen, dödades tvillingarna av något djur?

Nej, än en gång har Romulus och Remus tur. De hittas av en herde som tar med dem hem. Hos herden och hans fru växer de upp, men de glömmer aldrig sin tid hos vargen Lupa. Och tvillingarna vet: utan Lupa hade de varit döda.

Floden där de hittades heter Tibern och när de är vuxna återvänder Romulus och Remus för att leta efter platsen där deras korg sköljdes upp på flodens strand. Sin vargmor hittar de aldrig, men platsen är vacker med flera ståtliga kullar, och de bestämmer sig för att grunda en stad där. Staden ska komma att kallas Rom, döpt efter Romulus. Men varför döps staden efter den ene brodern och inte den andre?

Efter att tvillingarna grundat sin stad börjar de bråka om vem som ska bestämma. De liknar vargar som slåss om revir.

De delar upp staden i två delar och härskar över varsin kulle, Palatinen och Avantinen, men var skulle gränsen mellan kullarna gå? Tvillingarna börjar bråka igen. När de till slut bestämmer sig för var gränsen går börjar de bygga en mur för att hålla den andre borta.

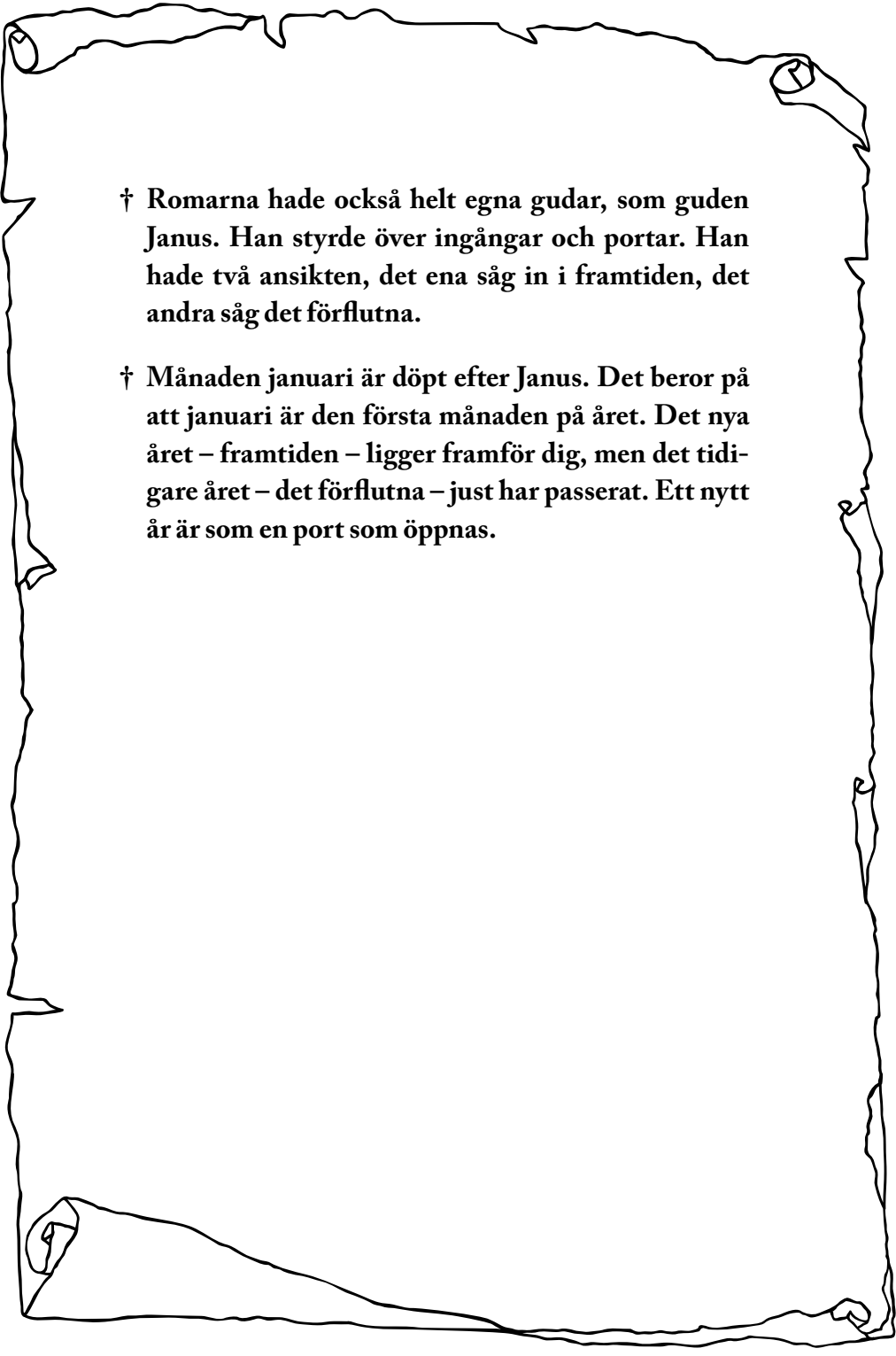
Men den 21 april år 753 före Kristus hoppar Remus över muren på sin broders sida. Romulus blir så rasan-

de att han hugger svärdet djupt i sin broders kropp och skriker: "Så här kommer det att gå i fortsättningen för alla som hoppar över min mur!"

Rom föds i våld och blod och så ska det fortsätta.

===== FAKTA =====

- † Romarnas språk var latin, och "lupa" betyder varg på latin. Alla vargar hade alltså samma namn som vargen som enligt myten hjälpte Romulus och Remus.
- † Romulus och Remus är romarnas egen berättelse, men i verkligheten grundades Rom långsamt under hundratals år, där flera mindre byar på de sju kullarna kring Tibern flöt samman till en större stad under 700-talet före Kristus. Staden Rom låg på en lämplig plats eftersom kullarna passade fint till försvar. Det är svårare för en främmande armé att attackera en plats som ligger högt upp. Det är jobbigare att röra sig uppåt än neråt. Slätterna kring Rom passade även bra till jordbruk och via floden Tibern kunde romarna skicka ut båtar med varor som sen såldes till andra folk.
- † Romarna trodde på sina gudar ända fram till 300-talet, då riket blev kristet. Den romerska gudavärlden är nästan samma som den grekiska, men romarna döpte om de viktigaste gudarna. Himlens och åskans gud hette Zeus i Grekland, men romarna döpte honom till Jupiter. Jupiters fru hette Juno, samma gud kallades Hera i Grekland. Dödsrikets gud Hades hette Pluto och havets gud Poseidon kallades Neptunus.

† Romarna hade också helt egna gudar, som guden Janus. Han styrde över ingångar och portar. Han hade två ansikten, det ena såg in i framtiden, det andra såg det förflutna.

† Månaden januari är döpt efter Janus. Det beror på att januari är den första månaden på året. Det nya året – framtiden – ligger framför dig, men det tidigare året – det förflutna – just har passerat. Ett nytt år är som en port som öppnas.

SPARTACUS

SLAVARNAS HÄMND

För tvåtusen år sedan var Rom världens mäktigaste rike, men de som byggde de fantastiska templen och vägarna var ofta slavar.

En slav fick ingen lön och behandlades som skräp. Det var nästan inga straff för den som skadade eller dödade sin slav.

Slavar var ofta fångar från länder som hade förlorat krig mot Rom. De lagade mat och tog hand om sina ägares barn, eller så slet de livet ur sig i gruvor och jordbruk. Nästan ingen brydde sig om dem.

Men några få slavar hade chansen att bli berömda : gladiatorerna. Inför tusentals människor kämpade de med dragna svärd och spjut på en fullsatt arena. De var som dagens fotbollsstjärnor, med en viktig skillnad. Gladiatorerna kämpade till döds – mot varandra